

ПЛАТФОРМА 7
УНІВЕРСИТЕТИ В КООРДИНАТАХ РОЗВИТКУ СТАЛОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
(EIT NEI INITIATIVE 2024)

УДК: 004:378:005.342:330.34

Бугас Н.В., к.е.н. доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК
ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТАЛОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА

Цифрова трансформація закладів вищої освіти виступає одним із ключових імперативів розвитку сучасної економіки знань та формування компетентностей сталого підприємництва. У контексті глобальних викликів, зокрема цифровізації економічних процесів, екологічних обмежень та соціальних трансформацій, університети переходять від традиційної освітньої моделі до концепції «Університету 4.0», який інтегрує освіту, науку, інновації та підприємництво у єдину цифрову екосистему. Така трансформація не обмежується впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, а передбачає глибинні зміни в управлінні, освітніх підходах та взаємодії із зовнішнім середовищем.

Цифрова трансформація університетів безпосередньо пов'язана з формуванням компетентностей сталого підприємництва, що включають здатність до інноваційного мислення, управління ресурсами, цифрової грамотності, екологічної відповідальності та соціальної орієнтованості бізнесу. В умовах четвертої промислової революції змінюється структура ринку праці, що вимагає від випускників університетів нових міждисциплінарних навичок, які поєднують підприємницьке мислення з цифровими технологіями. Системний характер цифрової трансформації проявляється у створенні єдиного цифрового освітнього середовища університету, яке охоплює навчальні, адміністративні та наукові процеси. Формування такого середовища передбачає впровадження систем електронного документообігу, платформ дистанційного навчання, аналітичних інструментів управління даними, а також інтеграцію цифрових сервісів у всі бізнес-процеси закладу освіти. Це забезпечує підвищення

ефективності управління, прозорість діяльності та створює умови для розвитку підприємницьких ініціатив студентів і викладачів. Аналіз сучасних підходів до цифрової трансформації дозволяє виокремити кілька ключових напрямів її впливу на розвиток сталого підприємництва в університетах. По-перше, це модернізація освітніх програм через інтеграцію цифрових технологій (штучний інтелект, big data, low-code платформи), що сприяє формуванню практикоорієнтованих компетентностей та розвитку інноваційного потенціалу здобувачів освіти. По-друге, розвиток цифрової інфраструктури забезпечує доступ до глобальних освітніх ресурсів і сприяє інтернаціоналізації освіти. По-третє, формування цифрової культури та цифрового лідерства є основою для створення підприємницьких екосистем в університетському середовищі.

Важливим аспектом є те, що цифрова трансформація університетів сприяє переходу від лінійної моделі навчання до гнучких освітніх траєкторій, які дозволяють студентам поєднувати навчання з підприємницькою діяльністю, участю у стартапах та інноваційних проєктах. Це, у свою чергу, формує практичні навички створення та розвитку бізнесу з урахуванням принципів сталого розвитку, зокрема ефективного використання ресурсів, соціальної відповідальності та екологічної безпеки. У контексті української практики можна виокремити низку провідних закладів вищої освіти, які демонструють успішні кейси цифрової трансформації та розвитку підприємницьких компетентностей. Зокрема, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана активно впроваджує цифрові платформи управління освітнім процесом, розвиває дистанційні освітні сервіси та інтегрує цифрові компетентності у навчальні програми економічного та управлінського спрямування. Львівська політехніка є прикладом ефективної взаємодії університету з IT-кластерами та бізнес-середовищем, що сприяє розвитку стартап-культури та формуванню підприємницьких навичок студентів. Харківський національний університет радіоелектроніки демонструє успішні практики впровадження цифрових лабораторій, інноваційних центрів та платформ для розвитку технологічного підприємництва.

Окрему увагу слід приділити розвитку партнерських екосистем, у яких університети взаємодіють з бізнесом, державними структурами та міжнародними організаціями. Така взаємодія сприяє формуванню інноваційного середовища, у якому цифрові технології виступають інструментом реалізації підприємницьких ініціатив. У цьому контексті важливу роль відіграють IT-кластери та стартап-інкубатори, що функціонують при університетах або у партнерстві з ними, забезпечуючи трансфер знань і технологій у реальний сектор економіки. Разом з тим, цифрова трансформація закладів вищої освіти

супроводжується низкою викликів, серед яких можна виділити недостатній рівень фінансування, нерівномірність цифрової інфраструктури, низький рівень цифрових компетентностей окремих груп викладачів та необхідність адаптації освітніх програм до швидких технологічних змін. Вирішення цих проблем потребує системного підходу, зокрема розробки стратегій цифрового розвитку університетів, підвищення кваліфікації персоналу та активізації міжнародної співпраці.

Таким чином, цифрова трансформація закладів вищої освіти є не лише технологічним процесом, але й стратегічною основою формування компетентностей сталого підприємництва. Вона забезпечує створення інноваційного освітнього середовища, сприяє розвитку підприємницької культури та інтеграції університетів у глобальні економічні процеси. У сучасних умовах саме цифрово трансформовані університети здатні ефективно реагувати на виклики часу, формувати конкурентоспроможний людський капітал та виступати драйверами сталого економічного розвитку.

Література

1. Бугас Н.В. Інноваційні підходи до розвитку закладів вищої освіти в умовах цифровізації економіки // Економіка та держава. – 2023. – № 4. – С. 45–49.
2. Бугас Н.В. Інновації в публічному управлінні: забезпечення ефективної повоєнної реконструкції України // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях» : тези доповідей, м. Київ, 28 березня 2025 року. – Київ : КНУТД, 2025.
3. Бугас Н.В., Семко М. Відбудова держави через призму публічного управління: досвід та уроки повоєнного відновлення в Україні // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях» : тези доповідей, м. Київ, 28 березня 2025 року. – Київ : КНУТД, 2025.
4. Kasych A., Glukhova V., Bondarenko S., Tsal'ko T., Buhas N. Development of Smart Partnerships in the Field of Renewable and Alternative Energy at the Stage of Post-War Reconstruction in Ukraine // Proceedings of the 5th International Conference on Modern Electrical and Energy Systems.
5. Міністерство освіти і науки України. Цифрова трансформація освіти і науки: стратегічні пріоритети. Режим доступу: <https://mon.gov.ua>
6. KPMG Ukraine, Forbes Ukraine. Чемпіони диджиталізації 2024. Режим доступу: <https://forbes.ua/news/kpmg-v-ukraini-ta-forbes-ukraine-viznachat-chempioniv-didzhitalizatsii-2024-29082024-23308>